

Sygn. akt I C 1492/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Modrzyński

Protokolant: starszy sekret. sądowy Monika Falkiewicz

po rozpoznaniu w dniu: 6 kwietnia 2016 r. w Toruniu

sprawy z powództwa: **Z. K.**

przeciwko: **(...) S.A. w W.**

o **zapłatę**

- zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki Z.K.kwotę **84.000 zł** (osiemdziesiąt cztery tysiące złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 3 marca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty
- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7817,00 zł (siedem tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania w tym kwotę 3617,00 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

Wojciech Modrzyński

IC 1492/15

UZASADNIENIE

Do Sądu Okręgowego w Toruniu wpłynął pozew Z. K. przeciwko (...) SA w W. o zapłatę kwoty 84 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 3 marca 2015 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia, zgodnie z art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.

Ponadto powódka wniosła o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 7200 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

W uzasadnieniu swego pozwu wskazała, iż w dniu 30 września 2000 roku w miejscowości (...) gmina J. kierujący samochodem marki F. (...) nr rej. (...) H. K. na łuku drogi, w wyniku nadmiernej prędkości, stracił panowanie nad pojazdem, zjechał na pobocze uderzając w kamień, a następnie przydrożne drzewo. W następstwie przedmiotowego zdarzenia śmierć na miejscu poniósł kierujący ww. pojazdem oraz pasażer W. K.. Komenda powiatowa policji w B. postanowieniem z dnia 2 października 2000 roku umorzyła dochodzenie o czyn z art. 177§1 i 2 k.k. wobec śmierci sprawcy przestępstwa.

Postanowienie to, dnia 27 października 2000 roku, zostało zatwierdzone przez Prokuraturę Rejonową w B.

Posiadacz pojazdu, którym kierował sprawca zdarzenia w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie umowy ubezpieczenia

zawartej ze stroną pozwaną. Powódka reprezentowana przez (...) SA pismem z dnia 29 stycznia 2015 roku zgłosiła pozwanej roszczenie o zadośćuczynienie w kwocie 100.000 zł za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią ojca oraz w kwocie 30.000 zł odszkodowania w zw. z pogorszeniem sytuacji życiowej po śmierci ojca.

Pozwany decyzją z **dnia 3 marca 2015 roku** wypłacił na rzecz powódki kwotę 15.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. w W. złożył w pierwszej kolejności propozycję ugodowego zakończenia sporu poprzez zapłatę powódce kwoty 24.000 zł na zaspokojenie roszczeń objętych pozwem, a także zwrot kosztów sądowych w wysokości, które będą go obciążać.

Na wypadek odrzucenia propozycji ugodowej pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany potwierdził, że na podstawie ustaleń poczynionych w toku likwidacji szkody pozwany przyjął odpowiedzialność za skutki wyrządzonej powódce szkody i wypłacił na jej rzecz kwotę 16.000 zł tytułem zadośćuczynienia (a nie jak twierdzi powódka 15 000 zł). Pozwany podkreślił, iż w chwili utraty ojca powódka miała niecałe 3 lata, a więc była w takim wieku, iż nie przeżyła nagłego wstrząsu psychicznego, świadomość utraty ojca następowała u niej etapami wraz z dorastaniem i dostrzeganiem jego braku. Powódka pamięta ojca z opowiadań babci, matki oraz rodzinnych fotografii. Obecnie powódka tworzy rodzinę z matką, jej konkubentem i ich dzieckiem a zarazem bratem powódki. Brak dowodu, iż utrata ojca w tak młodym wieku negatywnie wpłynęła na rozwój emocjonalny, psychiczny powódki, a także na jej zdrowie psychiczne.

W ocenie pozwanego łączna kwota zadośćuczynienia ustalona na poziomie 40.000 zł odpowiadać będzie rozmiarowi krzywdy doznanej przez powódkę oraz spełni kryteria dla pojęcia „odpowiedniej sumy” w rozumieniu art. 448 § 1 k.c.

Pozwany zakwestionował roszczenie pozwu, żądające zadośćuczynienia w łącznej wysokości 100.000 zł jako rażąco wygórowane.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 30 września 2000 roku w miejscowości (...) gmina J. kierujący samochodem marki F. (...) numer rejestracyjny (...) H. K. na łuku drogi, w wyniku nadmiernej prędkości, stracił panowanie nad pojazdem i zjechał na pobocze uderzając w kamień, a następnie w przydrożne drzewo. W następstwie przedmiotowego zdarzenia śmierć na miejscu poniósł kierujący ww. pojazdem oraz pasażer W. K.. W chwili śmierci W. K. pozostawał w związku małżeńskim I. K., z którego urodziła się z powódka Z. K.. W chwili śmierci ojca Z. K. nie miała jeszcze trzech lat.

Na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej z (...) SA w W. sprawca wypadku H. K. posiadał w pozwanym Towarzystwie (...) obowiązkowe ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych

Dowód: okoliczność niesporna

Dokumenty k- 54 i następne – w szczególności k-59 postanowienie o umorzeniu dochodzenia

Pismem z dnia 29 stycznia 2015 roku powódka reprezentowana przez (...) S.A. wystąpiła do (...)ze zgłoszeniem szkody i wniosła o przyznanie zadośćuczynienia w kwocie 100.000 zł w związku z naruszeniem dóbr osobistych związanych z zerwaniem więzi ze zmarłym ojcem. W odpowiedzi, pismem z dnia 2 marca 2015 roku pozwany przyznał powódce zadośćuczynienie w wysokości 16.000 zł. Pozwany uznał swoją odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez kierującego pojazdem F. (...) numer rejestracyjny (...) zgodnie z zawartą umową ubezpieczenia obowiązkowego OC dla posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Dowód: pismo k – 30

Śmierć ojca wywarła na powódce znaczące piętno. Do dnia dzisiejszego powódka ma poczucie olbrzymiej, nieodwracalnej straty. Często myśli o ojcu i lubi rozmawiać na jego temat ze swoją matką. Zastanawia się jakby

potoczyło się jej życie gdyby mogła liczyć na wsparcie o pomoc ojca. Od najmłodszych lat Z.K.musiła mierzyć się z przykrymi doświadczeniami związanymi z nieobecnością wokół niej ojca. Już jako małe dziecko w szkole recytowała wiersze z okazji Dnia Ojca. Było jej przykro, iż ojcowie jej koleżanek stali w klasie, byli dumni ze swoich córek. Również obecnie powódce brak jest ojca i jego pomocy w podejmowaniu ważnych decyzji życiowych.

Dowód: zeznania I. K. złożone 25.01.16r., 00:07:30, k- 120

zeznania powódki Z. K.złożone 25.01.16r., 00:25:07, k- 120

Kilka lat po śmierci męża matka powódki związała się z innym mężczyzną. W chwili obecnej pozostaje z nim w związku małżeńskim. Ze związku matki powódka ma przyrodniego brata. Relacje powódki z ojczymem są dobre i mają koleżeński charakter.

Dowód: zeznania I. K. złożone 25.01.16r., 00:07:30, k- 120

zeznania powódki Z.K.złożone 25.01.16r., 00:25:07, k- 120

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalony został w oparciu o okoliczności niesporne. Pozwany nie kwestionował okoliczności wypadku, w którym zginął W. K. oraz faktu posiadania ubezpieczenia OC przez sprawcę wypadku w (...) SA.

Sąd uznał złożony do akt sprawy dokument - pismo z (...) S.A. z dnia 2 marca 2015 roku za w pełni wiarygodne. Dokument ten nie był kwestionowany przez żadną ze stron i w sposób niebudzący wątpliwości wskazywał na wynik postępowania likwidacyjnego i wypłatę powódce zadośćuczynienia w kwocie 16.000 zł.

Sąd uznał także za w pełni wiarygodne zeznania matki powódki i powódki. Zeznania te są spójne logiczne konsekwentne i wzajemnie się uzupełniają. Znajdują także potwierdzenie w złożonych do akt sprawy dokumentach, którym Sąd dał wiarę.

Jedyną okolicznością sporną w niniejszym postępowaniu była wysokość zadośćuczynienia jakie winno zostać przyznane powódce w związku z naruszeniami dóbr osobistych polegających na zerwaniu więzi rodzinnej spowodowanej tragiczną śmiercią ojca w następstwie wypadku komunikacyjnego.

W ocenie pełnomocnika powódki przyznane powódce zadośćuczynienia za doznaną krzywdę było zbyt niskie i nie uwzględniało rzeczywistych szkód niematerialnych i cierpień jakich doznała powódka w następstwie wypadku. Zdaniem pełnomocnika powódki przyznane zadośćuczynienie było zbyt niskie. Zadośćuczynienie winno zostać powiększone do 100 000 zł, bowiem tylko tak ustalona kwota stanowiłaby realne naprawienie szkody niematerialnej, tj. cierpień małoletniej powódki.

W ocenie pozwanej żądanie pozwu jest wygórowane. Powódka nie wykazała w niniejszej sprawie szczególnych następstw wypadku, w którym zginął jej ojciec. W chwili jego śmierci powódka miała niecałe trzy lata i pamięta ojca tylko z opowiadań. Biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy w ocenie pozwanego zadośćuczynienie w wysokości łącznej 40.000 zł spełni swoją rolę kompensacyjną i będzie stanowiło realne naprawienie szkody niemajątkowej.

Nie ulega wątpliwości, że w świetle najnowszych poglądów doktryny i orzecznictwa, które w pełni podziela Sąd Okręgowy, że szczególna więź emocjonalna między zmarłym a żoną czy też dziećmi stanowi dobro osobiste w rozumieniu art. 23 k.c., mieści się ona bowiem w gronie pewnych wartości niematerialnych, związanych z funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, uznanych za doniosłe i zasługujących na ochronę. Jak wskazuje Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 2010 r. (III CZP 76/10), skoro do katalogu dóbr osobistych zalicza się m.in. prawo do prywatności, intymności, prawo do planowania rodziny, to czemuż za takie dobro nie można by uznać prawa do więzi rodzinnych, stanowiących podstawę funkcjonowania jakże istotnej jednostki społecznej -

rodziny. Słusznie zauważa Sąd Najwyższy, że skoro dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. jest kult pamięci osoby zmarłej, to - a fortiori - może nim być także więź między osobami żyjącymi. Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. Podobny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 23 września 2005 r. (I ACa 554/05) twierdząc, że szczególna więź rodziców z dzieckiem, przysługująca zarówno dziecku, jak i rodzicom w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie przewidzianej w art. 24 § 1 KC. W ocenie Sądu Okręgowego nie istnieją zatem żadne uzasadnione powody, które skutkowałyby odmową zaliczenia więzi istniejących między członkami rodziny do katalogu dóbr osobistych i pozbawieniem ich ochrony.

Sąd Najwyższy dopuścił możliwość kompensaty samej tylko krzywdy twierdząc, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24§1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Zapatrywanie to w pełni podziela Sąd Okręgowy. Nie sposób bowiem odmówić prawa do kompensaty krzywdy powstałej wskutek naruszenia dobra osobistego, a to prawa do bycia z osobą bliską z tej tylko przyczyny, że utrata osoby bliskiej nie implikowała jednocześnie powstania szkody w znaczeniu materialnym.

Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 24.k.c.)

Jak wynika z przytoczonych przepisów polskie prawo nie przewiduje zamkniętego katalogu dóbr chronionych prawnie. Jak wynika z przytoczonego orzeczenia Sądu Najwyższego za dobro osobiste uznać należy również więzi rodzinne łączące ojca z dziećmi czy żonę i męża.

Tym niemniej, aby dochodzić zadośćuczynienia za ich naruszenie, nie wystarczy samo wskazanie zdarzenia, które spowodowało to naruszenie, ale także powód musi wskazać jakie konkretnie dobra osobiste zostały naruszone. W omawianej sprawie powódka wykazała, iż na skutek bezprawnego działania sprawcy szkody H. K., który był ubezpieczony w pozwanym Towarzystwie ubezpieczeniowym doszło do naruszenia dóbr osobistych Z.K.związanych z zerwaniem jej więzi rodzinnej z ojcem.

Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się. Na podstawie art. 448 k.c. kompensowana jest krzywda, a więc szkoda niemajątkowa wywołana naruszeniem dobra osobistego, polegająca na fizycznych dolegliwościach i psychicznych cierpieniach pokrzywdzonego. Uwzględniając kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, którego głównym celem jest zatarcie lub co najmniej złagodzenie następstw naruszenia dóbr osobistych, uznaje się, że wysokość zadośćuczynienia winna zależeć przede wszystkim od wielkości doznanej krzywdy. Dla jej sprecyzowania i przyjęcia „odpowiedniej” sumy zadośćuczynienia uwzględnić należy takie okoliczności, jak:

- rodzaj naruszonego dobra,
- rozmiar doznanej krzywdy – oceniana obiektywnie,

- intensywność naruszenia – oceniana obiektywnie,
- stopień negatywnych konsekwencji dla pokrzywdzonego wynikających z dokonanego naruszenia dobra osobistego, w tym także niewymiernych majątkowo,
- nieodwracalność skutków naruszenia,
- stopień winy sprawcy,
- sytuację majątkową i osobistą zobowiązanego (por. wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 1010/00, OSNC 2003, nr 4, poz. 56; wyrok SN z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1421/2000, niepubl.; wyrok SA w Warszawie z dnia 22 lutego 2004 r., II ACa 641/03, Wokanda 2004, nr 9, s. 44; wyrok SN z dnia 19 kwietnia 2006 r., II PK 245/2005, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 101; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 24 lipca 2008 r., I ACa 1150/06, OSAW 2008, nr 4, poz. 110;- Agnieszka Rzetecka Gil - Komentarz do art. 448 k.c. Lex).

Przyznanego poszkodowanemu zadośćuczynienia nie należy zatem traktować na zasadzie ekwiwalentności, którą charakteryzuje wynagrodzenie szkody majątkowej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że H. K., który był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym powodując wypadek drogowy w wyniku którego śmierć poniósł W. K. naruszył dobra osobiste związane z więziami rodzinnymi Z. K.

W ocenie Sądu żądana w pozwie kwota zadośćuczynienia – 84.000 zł na rzecz powódki jest przy uwzględnieniu dotychczas przyznanego w postępowaniu likwidacyjnym zadośćuczynienia kwotą adekwatną do stopnia naruszenia dóbr osobistych powódki. W wyniku wypadku powódka bezpowrotnie straciła ojca. Naruszenie dóbr osobistych miało charakter nieodwracalny. Wbrew stanowisku pozwanego fakt, iż w chwili śmierci ojca powódka miała 3 lata nie przemawia za zmniejszeniem należnego jej z tego tytułu zadośćuczynienia. Prawidłowy rozwój emocjonalny każdego człowieka wymaga udziału w jego wychowaniu obojga rodziców. Fakt utraty jednego z rodziców w młodym wieku ma niewątpliwie wpływ na kształtowanie osobowości człowieka. Powódka bezpowrotnie została pozbawiona pomocy ojca w całym swoim życiu, jego wsparcia, miłości. Tragiczna śmierć ojca gdy powódka miała 3 lat i fakt, iż w chwili tego zdarzenia nie mogła ona ocenić właściwie jego znaczenia, a śmierć ta nie wywołała u niej wstrząsu psychicznego, nie zmienia ogólnej oceny utraconego dobra osobistego związanego z więzią emocjonalną między dzieckiem a ojcem. Powódka od wczesnych lat młodzieńczych musiała borykać się z trudnościami życia bez wsparcia jakiego mógł udzielić jej ojciec. W szkole podczas uroczystych apeli czy Dnia Ojca przy Z. K. nie było jej ojca. Wokół, jej rówieśnicy wychowywali się w pełnych rodzinach i oboje rodzice brali udział w ważnych wydarzeniach szkolnych. Powódka silnie odczuwała brak ojca, gdy jako dziecko musiała recytować wiersze z okazji Dnia Ojca. Także inne ważne wydarzenia jak urodziny, święta zawsze były dla powódki szczególnie przykre, bo zawsze towarzyszyła jej świadomość braku ojca. Z. K. nie mogła liczyć również na jego wsparcie w późniejszym okresie swego życia. Jak wskazała do dnia dzisiejszego jest to dla niej trudne. Często mając problemy zastanawia się w jaki sposób pomógłby jej ojciec i co zrobił na jej miejscu. Powódka chciałaby mieć wsparcie ojca szczególnie teraz gdy stała się osobą dorosłą i podejmuje decyzje mające istotne znaczenia dla jej życia np. wybór zawodu, dalszego kształcenia. Mimo, iż powódka nie jest w stanie pamiętać swojego ojca lubi do dziś rozmawiać ze swoją matką o nim, oglądać jego zdjęcia. Śmierć ojca przełożyła się także na utratę więzi rodzinnych z najbliższą rodziną ojca. Zmarły był bowiem osobą cementującą więzi rodzinne. Po jego śmierci stopniowo jego rodzeństwo, rodzice utracili kontakt z powódką.

Fakt, iż kilka lat po śmierci męża jej matka związała się z innym mężczyzną nie zmienia oceny zakresu cierpień i straty jakiej doznała powódka po śmierci ojca. Jak wskazała jej ojczym jest dla niej kimś ważnym, ma z nim relacje koleżeńskie, ale nie jest on w stanie zastąpić jej ojca.

Nie budzi wątpliwości, iż naruszenie dobra osobistego Z. K. miało charakter nieodwracalny, a skutki tego tragicznego zdarzenia powódka odczuwa do dnia dzisiejszego. W ocenie Sądu zadośćuczynienie w kwocie 84.000 zł ponad dotychczas przyznane w wysokości 16.000 zł – łącznie 100.000 zł spełni funkcję kompensacyjną i złagodzi doznane

przez powódkę krzywdy moralne. Z utrwalonego w orzecznictwie poglądu wynika, iż zasądzone zadośćuczynienie nie może być źródłem wzbogacenia (tak m.in. SN w wyroku z 9 lutego 2000 r., IICKN 582/98). W ocenie Sądu rozpoznającego sprawę przyznanie zadośćuczynienia w wysokości żądanej przez powódkę nie prowadzi do jej wzbogacenia. Należy wskazać, iż ustalając wysokość przyznanego zadośćuczynienia Sąd bierze pod uwagę aktualnie istniejące warunki ekonomiczne. Te wskazują, iż kwota 100.000 zł nie stanowi bardzo wysokiej, nieadekwatnej wartości materialnej. Analizując wysokość zasądzzonego zadośćuczynienia można odnieść się do aktualnie obowiązujących cen i porównać je z wartością wielu powszechnych podstawowych dóbr materialnych (np. wartości nieruchomości itp.). Wysokość przyznanego zadośćuczynienia powinna opierać się na obiektywnych i sprawdzalnych kryteriach. Sąd orzekający powinien kierować się celami i charakterem zadośćuczynienia, przy uwzględnieniu indywidualnej sytuacji strony.

O odsetkach Sąd orzekł w myśl art. 481 k.c., zasądzając je od dnia decyzji przyznającej w postępowaniu likwidacyjnym powódce zadośćuczynienie w kwocie 16.000 zł i odmawiającej jej wypłatę zadośćuczynienia w pozostałej części, gdyż od tej chwili stało się wymagalne w zakresie dochodzonej kwoty - 84.000 zł. Z uwagi na zmianę treści art. 481 k.c. z dniem 1 stycznia 2016 roku zasądzając należność na rzecz powódki wraz z odsetkami należało uwzględnić zmianę treści przepisu i określić, iż odsetki należne od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty mają charakter odsetek z opóźnienia.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd zgodnie z powołanymi wyżej przepisami orzekł jak w sentencji wyroku. O kosztach Sąd orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c., pozwana jako strona przegrywająca proces ma obowiązek zwrotu przeciwnikowi kosztów postępowania na które składa się opłata od pozwu w wysokości 4200 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika powódki w kwocie 3617 zł ustalone w oparciu o §6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu tekst jednolity Dz. U. 2013.490 ze zmianami) w zw. z §21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804).

SSO Wojciech Modrzyński